

Na povabilo odbora novomeške podružnice zbralo se je v okrašenih prostorih prejšnje davkarije v četrtek dne 15. t. m. k otvoritvi razstave obilo gospode, kot tudi veliko kmetov-vino-gradarjev. Mej povabljeni zapazili smo poleg predsednika kmetijske družbe ces. svetnika Ivana Murnika, vladnega tajnika dra. pl. Krona, zastopnika dež. odbora dra. I. Žitnika, prošta P. Urha, okr. glavarja O. pl. Vestenecka, novomeškega župana dra. J. Šegulo, vodjo dež. zavoda R. Dolenca, obilo veleposestnikov, duhovščine, učiteljev itd. Množica navzočih kmetov-vinogradarjev pa je pričala izredno zanimanje za stvar.

Točno ob 9. uri povzame kot načelnik polnoštevno navzočega odbora tukajšnje kmetijske podružnice g. V. Rohrman besedo in v jedrnatem nagovoru pozdravi g. predsednika kmetijske družbe I. Murnika, zatrjujoč mu, da ne preneha nikdar v delovanju za prosep kmetijstva, ter ga naprosi da otvori razstavo.

G. predsednik se na to v lepih besedah zahvali tako marljevemu odboru novomeške podružnice, kot tudi vsem razstavljalcem, ter izreče, da otvarja razstavo; takoj na so stopijo povabljeni, z g. Murnikom na čelu v razstavine prostore.

Dve prostorni sobi sta prepolni zanimivih vzorcev, priprav, strojev, orodja, načrtov itd. V prvi razstavilo se je po večini različna orodja, katere rabijo vinogradarji pri obnovitvi vinogradov; razstavile so skoraj vse tukajšnje tvrtke domača orodja, mej njimi se odlikuje osobito ukusno sestavljena piramida g. A. Gusina, mej tem ko je kmetijska šola na Grmu razstavila vipavska orodja kot posebno priporočljiva za globoko rigolanje. Poleg tega orodja opazili smo razstavo cepilnega orodja za najrazličnejše načine cepljenja, kot so noži, klešče, škarje. Posebej omenimo tu tvrdko F. Juvan iz Ljubljane. Dalje pomožno gradivo pri cepljenju kot zamaške, gumi, razstavljeno od domače tvrdke F. Perko.

V drugi sobi pak se nahajajo pred vsem zanimivi predmeti, koje je razstavila kmetijska šola na Grmu. Različne trte po stenah nam kažejo v naravi trtne bolezni, kot uš, grozdno plesnobo, strupeno roso. Preparati trtne uši bodo menda zadnje ostanke dvomov našega kmeta premagale, češ, uši niti ni. Trije ukusno prirejeni modeli od mavca, za to priliko navlaš modelovani od vodje R. Dolenca, nam predočujejo prav nazorno početek, nadaljevanje vipavskega (najboljšega) načina rigolanja za nove nasade, kot tudi upravo vzornega vinograda z vsemi potrebnimi škarpami, odtoki za vodo itd. Dalje je razstavil zavod grozdje osem različnih direktno poduktivnih ameriških, kot tudi deset najbolj priporočljivih domačih in tujih, vendar evropskih vrst, Bernardotov aparat za določevanje vapnenika v zemlji, različne vzorce pravilno obrezanih, cepljenih (zeleno, suho itd.) trt. Popolnoma kot v naravi sestavljeni vzorci trt predočujejo nam v 8 zabojih celo izgojo trte od vsaditve do njenega petega leta, od katerega naprej vsa dela ista ostanejo. Razstojljina pristne modre galice je kaj razumno poleg

druge sleparske, ničvredne postavljena in vsakemu je dano na priliko se na lastne oči prepričati z lakmusovim popirjem, o pravi zmesi galice v vapnom. Oni, ki si je pazljivo ogledal od šole razstavljene objekte, videl je v mali meri celi zavod in njegovo delovanje v tej stroki.

Administracija „Weinlaube“ razstavila je sploh vse utensilije, katere morejo pri vzgojevanju trt v porabo priti. Ravno tako še druge tvrdke, kot Nairz iz Trsta, Leber s Češkega (posebno zamaške), tovarna v Hrastniku pak je vposlala izbirko umetnih gnojil.

Omeniti nam je tudi vzorcev na suho in zeleno cepljenih trt, razstavljenih od Karlovškega iz Šmarjete in dež. trtnice v Ljubljani. (Konec sledi.)

Pregled zemljiškega katastra.

(Ukaz ministerstva za finance z dne 11. avg. 1896. l. zastran izvršitve § 11. v zakonu z dne 12. julija 1896. l. (drž. zak. št. 121) o pregledu zemljarinskega katastra.)

V sporazumu s c. kr. ministerstvom za poljedelstvo se zastran izvršitve § 11. v zakonu z dne 12. julija 1896. l. (drž. zak. št. 121) o pregledu zemljarinskega katastra ukazuje to le:

1. Po navedenem zakonitem določilu je parcele, katere so v zemljarinskem katastru vpisane za gozdovje, pa so bile v poprešnjem zemljarinskem operatu pripisane drugi obdelavni (kulturni) vrsti, na zahtevo njih posestnikov, če se ta izreče do konca meseca junija 1897. l., prestaviti v tisto obdelavno vrsto, v katero spadajo po svoji dejanski in pretežni rabi, za kar ni potreba dovolitve po zmislu § 2. gozdarskega zakona z dne 3. dec. 1852. l. (drž. zak. št. 250) ali izrecnega oblastvenega preklica, ako bi se bil dal kak ukaz za pogozdovanje.

2.) To določilo se pred vsem uporablja o parcelah, katere so po vsi svoji površini v zemljarinskem katastru vpisane kot gozdovje, pa so bile v poprejšnjem zemljarinskem operatu pripisane drugi obdelavni vrsti.

3.) Uporabnost zakonitega določila se vendar ne odpravlja s tem, da je parcela, bodi si v zemljarinskem katastru, bodi si v poprejšnjem zemljarinskem operatu ali v obeh (kakor se to dogaja tu in tam) z nekolikim (aliquotnim) ali samo približno ovedenim (ne izmerjenim) delom vpisana za gozdovje, z ostalim delom pa pripisana drugi obdelavni vrsti (obdelavni odrezki).

4.) Kadar je v poprejšnjem zemljarinskem operatu kaka parcela vpisana z enim delom za gozdovje, in so deli parcele, dasi se ta, če se na njo ozira kot celoto, dejanski in pretežno rabi za kako drugo kulturo, obsajeni z lesom, tedaj je od prepisa parcele v drugo obdelavno vrsto izločiti in v zemljarinskem katastru kot gozdovje pustiti one z lesom obsajene dele, kateri se a) nahajajo na strmih, rado se usajajočih ležah ter kažejo večje razmerje obsajenosti kakor 0,3, ali katere se b) nahajajo v drugačnih, kakor spredaj oznamenjenih legah ter znašajo vsaj 3 ha z večjim razmerjem obsajenosti kakor 0,5. (Konec sledi.)

hruško in Vir (občina Podhruška), Dob, Krtino, Drtijo, Brezovico, Moravče, Št, Vid (občina Prevoje), Lukovica, Krašinja, Podsmrečje (občina Blagovica) itd. Matija Oberwalder si je prizadeval v omenjenih krajih obiskati kolikor moči vse družine, jih podučiti in tudi na polju pokazati, kako postopati, da se doseže rabljivo slamo za pletenje. Občinskim predstojnikom je dal Matija Oberwalder pismen navod za pridelovanje slame za pletenje. Poleg tega je v jednaki namen obiskal več župnikov in učiteljev; mej slednimi so nekateri navod prejeli na slovenski jezik in veliko storili za razširjatev podučnega spisa. M. Oberwalder se je kakor zatrjuje, prepričal, da je zanimanje za stvar v obče velika in da ni dvomiti o ugodnem uspehu. Glede učitelja je več občinskih zastopnikov izreklo željo, da bi se Oberwalderju izročil tudi pouk v slamopletarstvu, ker bi raztolmačenje nemškega jezika v nobeni občini ne bilo združeno s troški. Ker se je poročevalec prepričal, da bi bil pouk v jako dobrih rokah, ko bi se ugodilo tej prošnji, priporoča tudi, da se Oberwalder nastavi kot učitelj za pletenje slame. Uspehi glede prostorov in več drugih stvari se razvidijo iz sledečega: I. Pri shodu, ki se je vršil dne 14. septembra 1896. ob 9. uri dopoldne v Domžalah, so se podale sledeče izjave: 1.) Občinsko zastopstvo v Trzinu je pripravljeno prevzeti preskrbitev prostora za pouk v slamopletarstvu, kakor tudi njegovo razsvetlavo, kurjavo in snaženje. Stanovanje za učitelja ni treba, ker je Trzin blizu Domžal, kjer bo tako imel učitelj stanovanje. Občina Račica ni bila zastopana pri obravnavi. Če se bodo otroci iz te občine udeleževali pouka, nosila bo del že tako majhnih stroškov. 2.) Občinsko zastopstvo v Radomljah se je izjavilo, da prevzame troške za prostor za pouk, njegovo razsvetlavo, kurjavo in snaženje. Stanovanja ni treba radi majhne oddaljenosti od Domžal.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Dobivanje premoga. Leta 1880 se je dobilo na celem svetu 365 milijonov ton premoga. Tona znaša 1000 kg. Do l. 1895 je dobivanje premoga na 629 milijonov ton. Na angleškem se je izkopalo 1880 l. 165 ton, l. 1895 pa 212 ton. Močno je poskočilo dobljena množina premoga v Zjedinjenih državah. Ondi se je l. 1880 izkopalo 71 milijonov l. 1895 pa 193 milijonov ton. V Nemčiji je množina dobljenega premoga poskočila od 65 milijonov na 115, v Franciji od 21 na 30, v Belgiji od 19 na 23, v Avstro-Ogerski od 17 na 34, na Ruskem od 4 na 8 in v drugih deželah skupaj od 3 na 4 milijonov ton. Avstro-Ogerska, ki je l. 1880 glede dobivanja premoga zavzemala šesto mesto, se je do l. 1895 pospelo na četrto mesto, kakor je razvidno in zgornjih podatkov.

Kmetijstvo.

Pregled zemljiškega katastra.

(Ukaz ministerstva za finance z dne 11. avg. 1896. l. zastran izvršitve § 11. v zakonu z dne 12. julija 1896. l. (drž. zak. št. 121) o pregledu zemljarinskega katastra.)

(Konec.)

5.) Zakon se ne uporablja o tistih parcelah, za katere se je na podstavi posebnih pogozdovalnih zakonov,

veljajočih za Dalmacijo, Trst, Gorico, Gradiško, Istro in Kranjsko, ali na postavi zakona z dne 30. junija 1884. l. (drž. zak. št. 117) o naredbah, da se brez škode odvajajo gorske vode, izreklo, da jih je ohraniti kot gozdovje — ali katere so bile na podstavi § 19. gozdarskega zakona z dne 3. decembra 1852. l. (drž. zak. št. 250) obložene s prepovednim napisom, ki zahteva njih gozdarsko rabo.

6. Kadar je pak zaprošenemu prepisu parcel v drugo obdelavno vrsto na poti samo naposled omenjena okolnost (prepovedni predpis) in se ta prepovedni predpis ne krata njegovega namena, da omejiti na neki del parcel, tedaj je po pravnomočni primerni premembi prepovednega predpisa opraviti prepis ostalega parcelnega dela v ono obdelavno vrsto, v katero ona spada po svoji dejanski in pretežni rabi.

7.) Glede ravnanja v izvršitev predpisa parcel v drugo obdelavno vrsto je paziti pred vsem na to, da zakon določa nepreložni rok do konca junija leta 1897, do katerega morajo posestniki izreče zahtevo za prepis parcel, ako hočejo, da se bo na to zahteve oziralo.

8.) Potemtakem morajo tisti zemljiški posestniki, ki hočejo doseči da se v zamljarinskem katastru za gozdovje vpisana parcela ali neki njen del (točka 4) prepíše v drugo obdelavno vrsto ali pa, da se izloči neki del kake parcele iz prepovednega predpisa (točka 6.), to pismeno ali ustno zglasiti v zakonitem roku ali pri uradniku za razvidnost ali pa pri županu.

9.) Zglasitev mora obsegati te-le podatke:

Ime in stanovališče zemljiškega posestnika, katastralno občino, v kateri parcela leži, parcelno številko in izmero parcelne površine (ploskve), obdelavno vrsto po sedanjem zemljiškem katastru in obdelavno vrsto po poprejšnjem zemljiškem operatu, obdelavno vrsto, v katero parcela spada po dejanski in pretežni rabi, okolnost, ali se na parceli nahaja obsajen les in zlasti brez pretrga se držeč gozd, v poslednjem primeru, v kaki približni izmeri, naposled okolnost, ali se parcela nahaja v strmi, rado se usajajoči legi ali ne.

Resničnost podatkov poslednjih štirih okolnosti mora potrditi župan.

10.) V kolikor se zglasitev poda pri uradniku za razvidnost, si mora ta izprositi dotično potrdilo od župana.

11.) Pri županu vložena zglasila mora ta konec vsakega meseca vpošiljati pristojnemu uradniku za razvidnost. Za vsprejemanje zglasil je moči rabiti golic (blanketo) po vzorcu.

12.) Ta ukaz morajo razglasiti deželna oblastva jedenkrat v uradnih deželnih časnikih, dalje polit. okr. oblastva v teku roka za zglasitev trikrat v primernih presledkih v uradnem časniku, naposled v občinah tako, kakor je v katerem kraju navada.

Kmetijske raznoterosti.

Vinska letina. Ob Renu na Nemškem, kjer navadno raste kaj sladko vino, so letos le malo grozdja natrgali in vino je tako kislo, kakor že dolgo ni bilo. — Dobro vinsko